

Opetuslautakunnan lausunto aluehallintovirastolle varhaiskasvatuksen toimintatavoista

Opetuslautakunta 13.06.2023 § 47
2175/03.06.03.00/2023

Valmistelija vt. kaupunginlakimies Esa Nieminen, esa.nieminen@salo.fi, 02 778 2059.

Aluehallintovirasto pyytää opetuslautakunnan lausuntoa kanteluasiassa 30.6.2023 mennessä. Lapsen huoltaja on kyseenlaistanut seurakunnan laajan toiminnan Salon päiväkodeissa. Kantelijan mielestä paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman kirjaus varhaiskasvatuksen ja seurakunnan välisestä yhteistyöstä korostaa seurakunnan etua.

Aluehallintovirasto pyytää hankkimaan kantelussa mainittujen viranhaltijoiden kirjalliset selvitykset.

Varhaiskasvatusjohtaja Anna Karlsson on antanut seuraavan selvityksen (selvitykseen liittyy:

”Varhaiskasvatuslaki 580/2018, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 ja Salon varhaiskasvatussuunnitelma 2022 linjaavat katsomuskasvatusta sekä varhaiskasvatuksen yhteistyötä. Varhaiskasvatuksen yhteistyötahoilla tarkoitetaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan kaikkia niitä alueellisia ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa varhaiskasvatuksen on luontevaa tehdä yhteistyötä. Yhteistyö esimerkiksi muusta opetuksesta, liikunnasta, kirjastosta ja kulttuurista vastaavien tahojen ja muiden lähiympäristön toimijoiden kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee varhaiskasvatuksen tavoitteita. Muita varhaiskasvatuksen yhteistyötahoja ovat esimerkiksi järjestöt, katsomusyhteisöt kuten seurakunnat, poliisi sekä ravitsemus- ja siivouspalvelut. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet luku 3.3)

Opetuslautakunnan 14.6.2022 § 45 hyväksymässä Salon varhaiskasvatussuunnitelmassa on huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä kirjattu, että henkilöstö tukee kaikissa toimintamuodoissa vanhempien osallisuutta kuunnellen, kysellen palautetta, mielipiteitä ja toiveita sekä ehdotuksia toiminnan suhteen. Tämä toteutuu mm. lasten huoltajien ja varhaiskasvatusopettajan yhteisessä varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelussa. Keskustelussa keskustellaan mm. eettisen kasvatuksen toteuttamisesta ryhmässä ja lapsen osallistumisesta. Huoltajan toiveita ja omaa eettistä näkemystä kunnioitetaan ja toiveet otetaan huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa noudattaen. Huoltajan päätökset lapsen osallistumisesta mukaisiin katsomuskasvatuksen tuokioihin ja kirkkohetkiin tai niille vaihtoehtoiseen toimintaan kirjataan erilliseen huoltajan allekirjoittamaan lomakkeeseen (liite). Tämä lomake annetaan kaikille asiakasperheille syksyisin toimintakauden alussa tai heti kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen asiakkaana. Huoltajille kerrotaan tiedotteessa katsomuskasvatuksen monialaisesta yhteistyöstä Salon kaupungin päiväkodeissa.

Seurakunnan kanssa järjestettävästä yhteistyöstä tiedotetaan varhaiskasvatuksessa/päiväkodissa kaikkia perheitä. Huoltajat ovat saaneet tiedotteen Katsomuskasvatus päiväkodeissa 2022–2023. Tiedotteessa kerrotaan kaikkien Salon seurakunnan järjestämien tuokioiden sisällöt. Samalle ajalle päiväkodin/kerhotoiminnan varhaiskasvatuksen opettaja suunnittelee korvaavan toiminnan, jonka sisältö on saman sisältöinen ja ilmoitetaan huoltajille samassa liitteenä olevassa kaavakkeessa. Kumpikaan toiminnoista ei sisällä uskonnollisia elementtejä, vaan liittyy eettiseen kasvatukseen.

Salon varhaiskasvatus tekee yhteistyötä useiden kaupungin sisäisten ja ulkoisten tahojen ja kolmannen sektorin kanssa. Salon seurakunta on niistä yksi taho. Tällä hetkellä muita vakaumuksellisia yhteistyötahoja ei ole. Vakiintunut käytäntö yhteistyössä Salon Seurakunnan kanssa on, että yhteistyöstä sovitaan vuosittain erikseen ja yhteiset tapahtumat ovat kaikille sopivia eivätkä sisällä uskonnollisia elementtejä. Yhteistyölle ei ole erikseen määritelty järjestämiskertoja vaan katsomuskasvatustuokioille on ollut mahdollisuus osallistua 4–6 kertaa toimintakaudella 2022–2023. Tapahtumat ovat päiväkodeille vapaaehtoisia ja päiväkodinjohtajat linjaavat oman käytäntönsä yhdessä oman päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajien kanssa. Sama käytäntö koskee myös Salon seurakunnan järjestämiä kirkkohetkiä, joihin on ollut mahdollista osallistua toimintakaudella 2022–2023 kahdesta neljään kertaan.

Varhaiskasvatuksen johtoryhmä valitsee edustajan seurakuntayhteistyöhön. Märynummen päiväkodinjohtaja on valittu yhteyshenkilöksi keväällä 2022 ja hän on aloittanut yhteyshenkilönä toukokuussa 2022.

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksesta ei ole kuntatasoista suunnitelmaa erikseen, vaan päiväkodin johtaja vastaa yksikkönsä toiminnasta ja ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja suunnittelee toiminnan. Seurakunnan tarjoamat katsomuskasvatustuokiot täydentävät päiväkodin katsomuskasvatusta.”

Märynummen päiväkodin johtaja Reetta Laaksonen on antanut seuraavan selvityksen

”Märynummen päiväkodin johtajan alaisuudessa toimii Märynummen päiväkotiki, avoimen varhaiskasvatuksen kerho ja avoin päiväkotiki sekä perhepäivähoitoa. Koko yksikössäni toteutetaan katsomuskasvatusta varhaiskasvatustilain, Opetushallituksen määräysten ja Salon varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Hallintokantelun tekijän lapsi aloitti Halikon avoimen varhaiskasvatuksen kerhoryhmä Korennoissa keväällä. Korentojen kerhoryhmä kokoontuu kahdesti viikossa, kolmen tunnin ajan. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminta ei ole lakisääteistä varhaiskasvatuksen toimintaa.

Salon kaupungin varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen järjestäjänä, vastaa monialaisen yhteistoiminnan rakenteista, myös yhteistyöstä Salon seurakunnan kanssa. Minä vastaan päiväkodin johtajana yksikköni pedagogisesta toiminnasta. Katsomuskasvatuksella tuetaan lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä sekä edistetään keskinäisen kunnioituksen ja ymmärryksen lisäämistä. Katsomuskasvatus on yleissivistävää varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa, osa kieli- ja kulttuuritietoista varhaiskasvatusta ja se kuuluu kaikille lapsille. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa Minä ja meidän yhteisömmme -oppimisen alue tukee erityisesti lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Tähän oppimisen alueeseen sisältyy katsomuskasvatus.

Johtamassani yksikössä tehdään monialaista yhteistyötä Salon varhaiskasvatuksen ja Salon Seurakunnan vuosittain yhteistyössä sopimien yhteistyömuotojen mukaisesti. Toimintakaudella 2022-2023 kerhoryhmä Korennoissa tarjotaan mahdollisuutta neljään katsomuskasvatuksen tuokioon, huoltajien valinnan mukaan. Salon seurakunnan lastenohjaajan pitämän katsomuskasvatustuokion kertomukset pohjautuvat Raamattuun, mutta eivät sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä. Kerhoryhmä Korentojen varhaiskasvatuksen opettaja on tietoinen kertomusten sisällöstä ja toteutustavasta ja on itse mukana kertomustuokioissa, sillä yhteistyötä tehtäessä pedagoginen

vastuu säilyy aina varhaiskasvatuksen opettajalla. Samalla katsomuskasvatuksen teemalla, Korennoissa tarjotaan vaihtoehtoisena katsomuskasvatustuokiona myös toinen, varhaiskasvatuksen opettajan suunnittelema vaihtoehto. Teemoina kuluneella kaudella olivat Turvallisuus, itsestä ja toisista huolehtimisen taidot, Yhteisöllisyys ja osallistuminen, Ystävyys ja auttaminen sekä Yksilöllisyys ja ainutlaatuisuus. Huomioitavaa on, että katsomuskasvatus ei rajoitu ainoastaan näihin tuokioihin, vaan ne täydentävät arjessa toteutuvaa varhaiskasvatuksen katsomuskasvatusta.

Katsomuskasvatuksesta keskustellaan huoltajien kanssa aloituskeskustelussa, käytössämme on katsomuskasvatustuokioiden suunnitelma; tiedote ja kysely (liitteenä). Tiedotteessa kerrotaan, mitä katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa on sekä monialaisen yhteistyön rakenteista ja katsomuskasvatustuokioiden sisällöistä ja heidän valittavan olevista vaihtoehdoista. Tiedote ja kysely annetaan kaikille asiakasperheille toimintakauden alussa tai heti kun lapsi aloittaa kerhossa.”

Opetuslautakunnan lausunto:

Aluehallintovirasto pyytää hankittujen viranhaltijaselvitysten ohella opetuslautakunnan kannanottoa siihen, pitääkö lautakunta edellä olevista selvityksistä tarkemmin ilmenevää yhteistyötä seurakunnan kanssa laillisena menettelyinä.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuslain 3 §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun ohella antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Yhtenä tavoitteena on myös kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen.

Varhaiskasvatuslain ohella opetushallitus on vuona 2022 vahvistanut varhaiskasvatuksen perusteet ja Salon opetuslautakunta omat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Nämä ovat oikeudellisesti sitovia normeja.

Viranhaltijoiden selvityksistä ilmenee, että päiväkodin toimintatavat perustuvat varhaiskasvatusta käsittelevään lainsäädäntöön ja ovat varhaiskasvatuksen perusteiden ja Salon oman ohjeistuksen mukaisia. Huoltajilla on mahdollisuus valita, mihin katsomuskasvatuksen tuokioon lapset osallistuvat.

Kantelija toteaa, ettei hänen lapsensa osallistu seurakunnan kanssa järjestettäviin tuokioihin. Hän pitää kuitenkin seurakuntaa suosivana järjestelyä, jossa mahdollistetaan osallistuminen myös seurakunnan puolelta järjestettyihin tuokioihin. Kantelijan käsitys ei kuitenkaan voi olla peruste sille, että Salon kaupungin menettelytavat olisivat lain vastaisia.

Mainituin perustein opetuslautakunta katsoo, että Salon kaupungin noudattamat toimintatavat varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ovat lainmukaisia.

Tämän lausunnon liitteinä ovat lomakkeet, joilla huoltajat ilmoittavat, mihin tilaisuuksiin lapset osallistuvat.

Esittelijä	Sivistyspalveluiden johtaja
Päätösehdotus	Opetuslautakunta antaa aluehallintovirastolle valmistelun mukaisen lausunnon.
Päätös	Merkittiin, että Anna Karlsson poistui esteellisenä (asianosainen) kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 17.23. Opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen. Anna Karlsson palasi kokoukseen tämän asian käsittelyn jälkeen klo 17.26.
Tiedoksianto	Lounais-Suomen aluehallintovirasto